TRIBUNA

Josep Oriol Pujol i Humet
Director general Fundació Pere Tarrés

Creiem en la societat civil?

Catalunya, país sense Estat, ha mantingut la llengua, la cultura, l'esport, part de la sanitat, l'ensenyament, el lleure educatiu i tants projectes gràcies a la iniciativa social. La societat civil ha resolt moltes carències comunitàries alhora que d'ella en van sorgir força lideratges cívics i molts dels quadres que van permetre la recuperació de les institucions democràtiques després de la dictadura. De la històrica convicció col·lectiva de la importància d'aquesta realitat se'n deriva l'elogi verbal dels polítics a la societat civil. Amb tot, gosem afirmar que força actuacions públiques no són coherents amb aquestes afirmacions i que si es mantenen certes formes de fer continuarem empobrint un dels fonaments de la societat. El deteriorament de la qualitat democràtica afecta també les estructures intermèdies entre l'Estat i la persona individual.

Reduir el concepte d'entitats socials a aquelles organitzacions a les quals es subcontracta la prestació de determinats serveis públics i referir-s'hi com a tals empobreix la capacitat d'iniciativa, la valoració en el seu imaginari públic i la seva capacitat d'incidència pública. Aquest menysteniment s'agreuja quan els propis actors admeten la reducció del seu rol a la subcontractació de serveis. El discurs polític superficial argumentant que des de la gestió pública es resoldrà tot, a més de fals, menysté també la responsabilitat individual i la iniciativa social. S'esmentaran els valors en els parlaments, però s'empobreixen la consciència cívica, les il·lusions i la iniciativa personal i col·lectiva. I a la pràctica s'afebleix la filantropia tant pel que fa als donatius econòmics com de compromís personal voluntari.

Analitzem l'ofec econòmic de l'ensenyament concertat? I a sobre hem d'escoltar la demagògia d'alguns que l'acusen de ser la causa de l'insuficient finançament de l'escola pública, quan aquesta suposa un cost molt més elevat per plaça que la concertada. Si analitzem l'infrafinançament de la sanitat concertada entendrem la causa que ha portat gairebé totes les fundacions socials titulars d'hospitals a quedar en mans públiques. El finançament insuficient i el pagament sempre endarrerit de serveis i subvencions genera una dependència humiliant en les entitats socials que no es dona en altres sectors com obra pública, la recollida de deixalles o la neteja dels nostres carrers.

Aquests darrers anys estem vivint una opció per l'economia social centrada únicament en les cooperatives. Si bé aquestes són un model d'organització del treball a potenciar, no entenem el sentit de fer-ho en detriment, per exemple, de les fundacions. Inexplicable intentar legislar a favor de l'economia social procurant excloure les fundacions, que representen l'1,5% del PIB, superen les 87.000 persones remunerades, el 2,6% de l'ocupació a Catalunya, i apleguen 42.000 voluntaris. Excloure a la pràctica les fundacions del concepte d'economia social contradiu els criteris i el marc normatiu de la Unió Europea. L'endogàmia dels alts càrrecs provinents dels aparells dels partits provoca que ben pocs facin seva una defensa real de la societat civil en un context centrat en la cosa pública o bé de caire neoliberal que deixa molt poc espai a les entitats socials. Si de debò es creu en la societat civil cal reflexionar a fons sobre determinades formes d'actuació que l'ajuden ben poc.

No es pot legislar a favor de l'economia social procurant excloure les fundacions